

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

The National Academies Press: 2500 online knjiga u slobodnom pristupu

I. Tokić

INA-SSRII

INDOK

e-mail: ivo.tokic@ina.hr

Na internetskoj adresi <http://books.nap.edu> nalaze se stranice izdavača National Academies Press. Riječ je o izdavaču The National Academies iz SAD-a pa zato pođimo najprije redom. The National Academies utemeljio je The National Academies Press (NAP) kao svoju izdavačku kuću s ciljem da ona publicira radove koje izdaje National Academy of Sciences, National Academy of Engineering, Institute of Medicine i National Research Council.

Početna stranica National Academies Press

National Academy of Sciences (NAS) privatno je neprofitno društvo istaknutih znanstvenika zaokupljenih znanstvenim i inženjerskim istraživanjima, unapređenjem znanosti i tehnologije te njihovom upotrebom za opće dobro. Pod okriljem povelje koju im je 1863. dodijelio američki Kongres, NAS ima ovlasti savjetovanja savezne vlade u stvarima znanstvene i tehničke prirode. U SAD-u se članstvo u njoj drži najvišom počasti koju može dobiti znanstvenik ili inženjer. Trenutačno ona ima približno 2000 članova i 300 inozemnih pridruženih članova, od kojih je 180 dobitnika Nobelove nagrade. Ona prema odluci Kongresa djeluje zajedno s National Academy of Engineering (NAE), Institute of Medicine i National Research Council. National Academy of Engineering kao privatna i neprofitna organizacija utemeljena je 1964. I ona ima oko 2000 članova čije je žarište istraživanja usmjereno na problematiku povezanosti znanosti, inženjerstva i tehnologije u službi općeg dobra. Institute of Medicine (također neprofitna organizacija) odlukom Kongresa 1970. pridružio se prvim dvjema akademijama kako bi javnost i vlast savjetovao o pitanjima biomedicinske znanosti, medicine i zdravlja. National Research Council osnovan je 1916. od National Academy of Sciences kao privatna i neprofitna organizacija sa zadaćom po-

vezivanja široke zajednice istraživača u znanosti i tehnologiji s ciljevima Akademije. Tako je upravo on postao glavna operativna agencija za NAS-u i NAE-u u pružanju usluga vladi, javnosti i znanstvenoj i inženjerskoj zajednici u SAD-u.

Tako se, dakle, američka akademija znanosti The National Academies sastoji od 4 organizacije, a 85 % njezinog rada financira Savezna vlada. Njezin izdavač National Academies Press njoj i drugima nudi cijeli raspon usluga od planiranja publikacija do marketinga i distribucije. Zanimljivo je da NAP ne donosi prihod svome utemeljitelju, nego se njegova zarada troši na vlastite izdavačke aktivnosti, a cilj je da ono što zaradi ujedno i poslovno potroši kako bi poslovao kako bez dobitaka tako i bez gubitaka. NAP tako objavljuje više od 200 novih naslova svake godine u širokom rasponu tema iz područja znanosti, inženjerstva i zdravlja.

Ono zbog čega je nama posebno zanimljiv ovaj izdavač činjenica je da na svojim internetskim stranicama, osim izrazito komercijalnih ponuda u čemu se ne razlikuje od ostalih izdavača, nudi i mogućnost slobodnog pristupa sadržaju svojih 2500 knjiga koje su inače i u njegovoj redovnoj prodaji. Upravo na tome ćemo se malo detaljnije zadržati.

Ispod naslova nalazi se niz poveznica na podstranice koje donose informacije o izdavaču, o katalogu publikacija, novostima, kontaktima, pomoći, naručivanju publikacija itd., te pretraživač. Praktično je što se to svojevrsno zaglavljje ove internetske stranice (naslov i sve poveznice te tražilica) nalaze na svim stranicama ovog sîtea i tako olakšavaju navigaciju po njima.

Tražilica dopušta pretraživanje knjiga na tri načina:

- Search All Titles: unijeti ključnu riječ za brzo pretraživanje svih dijelova naslova knjige;
- Search All Text: unijeti ključnu riječ za pretraživanje svake stranice online tekstova;
- Browse Categories: odabirati među naslovima knjiga podijeljenim po kategorijama.

Pretraživanje je jednostavno i brzo. Budući da nam upravo ovaj posljednji spomenuti način omogućuje da steknemo mali uvid u sadržaje publikacija vrijedi malo pogledati o kojim se to kategorijama sadržaja radi.

Knjige su, dakle, kod ovog izdavača podijeljene po sljedećim područjima:

– Agriculture	– Education
– Behavioral science	– Energy
– Biology	– Engineering
– Computer science	– Environmental issues
– Chemistry	– Food & nutrition
– Earth science	– General interest

Browse Titles by Category

- Industry and economics
- International
- Marine/maritime
- Math & statistics
- Materials
- Medicine/public health
- Natural resources
- Physical sciences
- Public policy
- Research issues
- Space science
- Science & ethics
- Transportation
- Urban development

Svaka od navedenih kategorija ujedno je i poveznica. Aktiviranjem bilo koje od njih, npr. *Engineering* odmah se pojavljuju naslovi s osnovnim bibliografskim opisom publikacije.

Kategorija *Engineering* – lista naslova

Klikom na neki naslov pojavljuje se stranica tog djela. Ona donosi najprije podatke o samoj knjizi kao što su drugačije grafički razmješteni bibliografski podaci i informacije o mogućnostima nabave djela (cijena i opcije). Tako doznajemo i da online narudžba donosi 20 % popusta na uobičajenu cijenu knjige.

No, tu su još neki zanimljivi podaci. Lijevo na stranici nalazi se ne samo naslovna stranica knjige nego i redom odozgo prema dolje: mogućnost da se ova stranica pošalje mailom nekome, da se sadržaj čita online i to slobodno (besplatno) – vratit ćemo se još na to, zatim da se dođe do njezinog sažetka u formatu html te da se pretraži samo tekst upravo te knjige. S desne strane nalaze se poveznice na srodne sadržaje i po tematici druge njoj slične knjige. Tako su uređene sve stranice u tom dijelu sadržaja (za pregled svih knjiga).

Online knjiga – naslovna stranica

Odabirom opcije *Read it Online – FREE!* dolazimo do sljedeće stranice.

Read it Online – FREE! – prva stranica online knjige s dostupnim sadržajem

Nijedna od ovih knjiga nije predviđena za kopiranje budući da se radi o izdanjima koja se prodaju (a dobar dio cijena ionako je zapravo i nama povoljan), pa su one priređene samo za čitanje. Znači, pred nama se pojavljuje njezin naslov i osnovni bibliografski podaci i ono bitno, sadržaj. Po knjizi se možemo kretati bilo pretraživanjem pojma u tekstu knjige (gore desno u okviru iznad sadržaja), izravnom odlaskom na određenu stranicu (gore lijevo u istom okviru), odabirom poglavlja (iznad navedenih tražilica) ili jednostavno klikom na poveznicu u sadržaju.

Tekst

Kako se može vidjeti na slici, knjige se nalaze uglavnom u PDF-u, a kretanje po tekstu sada omogućuje, osim već navedenih opcija, još i listanje stranicu po stranicu naprijed – nazad i prelazak na cijela poglavlja naprijed – nazad uz pomoć izbornika sa strelicama koji se nalazi odmah iznad i ispod samog teksta. Svaku je stranicu moguće tiskati.

Ispod samog naslova knjige, a to je dio stranice koji je nepromjenjiv dok se čita odabrana knjiga, nalazi se poveznica *Other Related Books*. Klikom na nju otvara nam se stranica s nizom knjiga sličnog sadržaja.

Na toj se stranici jednostavnim klikom otvara nova knjiga identično priređena za uporabu.

Od ostalih sadržaja na ovoj adresi samo ćemo još upozoriti na jednu vrlo korisnu uslugu. Zove se *Personal Agent*, a omogućuje da se lakše pronađu one knjige koje su nove izašle od posljednje pretrage. Tako umjesto da se ponovno pretražuju pojedine zanimljive kategorije (ili radi drugo pretraživanje po naslovima ili tekstu), sada se samo zatraži od *Personal Agent*a da izlista nove naslove prema ranije zadanim parametrima. Takav rezultat može biti dostupan prilikom posjeta na stranicama i aktiviranjem *Personal Agent*a (potrebno se prethodno registrirati) ili može biti poslan mailom ili oboje.

Dakle, kako imamo prilike vidjeti, misija organizacije koja je utemeljila ovu izdavačku kuću ostavila je svoj trag i na ovim strani-

Other Related Books – lista ponuđenih naslova

cama. Tako su učinili javno dostupnim znanstveno i stručno izuzetno vrijedne informacije koje se itekako tiču javnosti (ne samo američke) u više od 2500 knjiga kojima se inače trguje – što je za svaku pohvalu.

industrijsko-gospodarski pregled

Uređuju: Hedviga Kveder i Ivan Jerman

Finska tvornica papira u Velikoj Britaniji

Finski proizvođač papira UPM Kymmene posjeduje tvornicu papira u mjestu Shotton, Wales, Vel. Britanija. U okviru tog pogona odlučila je izgraditi novi pogon za reciklažu vlakana (RCF3). Cjelokupni inženjering kao i ključnu opremu povjerila je poznatom proizvođaču strojeva za papir tvrtki Voith. Kapacitet tog pogona bit će 900 t na dan. Ta inženjerska tvrtka izgradila je na istoj lokaciji i prvo postrojenje RCF1, koje je pušteno u pogon 1989. Taj je pogon radio s jednom optočnom petljom, dok je drugo postrojenje koje je proradilo ove godine instalirano s dvije optočne petlje. Oba postojeća postrojenja rade od početka s punim kapacitetom, što je i navelo finsko poduzeće da i realizaciju trećeg postrojenja povjeri istoj organizaciji. I. J.

Upotpunjavanje proizvodnje u španjolskoj tvornici papira

Španjolska tvornica papira Papresa, Renteria, Španjolska, posjeduje novi stroj za proizvodnju papira s gramaturom od 36 do 62 g/m², širinom trake 5400 mm i operativnom brzinom stroja od 1500 m/min. Taj stroj za izradu upotpunit će se sada opremom za preradu koja se sastoji od kalandra, stroja za premotavanje s maksimalnom širinom od 2400 mm i brzinom od 2500 m/min i stroja za omotavanje rola kapaciteta 60 rola na sat. Sustav je upotpunjen transportnim uređajem do skladišta. Navedenu opremu isporučit će tvrtka Voith, usmjerena na projektiranje i proizvodnju strojeva za industriju papira. I. J.

Proizvodnja gipsanih ploča

Sjevernoamerička tvrtka Republic Paperboard Co., Lawton, SAD, postigla je svojim novim strojem odlične rezultate u proizvodnji

gipsanih ploča. Na tom je stroju proizvedeno 1007 tona kratkih gipsanih ploča u 24 sata, što je premašilo projektirani kapacitet. Taj proizvodni rekord može se zahvaliti ekstremno velikoj brzini rada stroja od 810 m/min. To je vjerojatno najveća brzina koja se u toj proizvodnji do sada postigla u svijetu. U tvornici su mišljenja da će u buduću postići još bolje rezultate. Sveukupnu tehnološku opremu, od pripreme sirovina do završne obrade, izradila je i isporučila tvrtka Voith. I. J.

Gorivne ćelije na bazi loživog ulja

Tvrtka Sulzer razvila je prototip sustava novih gorivnih ćelija koje rade s loživim uljem umjesto prirodnog plina. Pokusni uređaj instaliran je u istraživačkom centru tvrtke Aral, Bochum, Njemačka. U tom se uređaju loživa ulja različitih sastava pretvaraju u plin pogodan za upotrebu u gorivnim ćelijama. Prva faza istraživanja trebala bi biti završena do kraja 2003. godine. I. J.

Najveće injekcijske pumpe u Kaspijskom moru

Azerbajdžanska naftna tvrtka od švicarskog je proizvođača Sulzer naručila četiri injekcijske pumpe za morsku vodu, koje će biti instalirane u Kaspijskom moru. To će biti najveće pumpe te vrste koje su do sada izgrađene u svijetu. Pumpe će biti na pogon plinskih turbina s apsorpcionom snagom po 26 MW. Pumpe će biti izgrađene i testirane u pogonu Leeds, Velika Britanija. Isporučka navedenih pumpa predviđena je za drugo tromjesečje 2004. godine. I. J.

Modernizacija rafinerije u Iranu

U sklopu modernizacije iranske rafinerije nafte u Esfahanu, Iran, švicarska tvrtka Sulzer isporučuje unutrašnju opremu kolone za va-